

Pääsiäisviikon lauantai. Kirkas lauantai

Kristus nousi kuolleista!

Päivän epistola

(Ap.t. 3: 11 - 16)

”Niinä päivinä parantunut rampa pysytteli yhä Pietarin ja Johanneksen seurassa, ja kaikki riensivät ihmeissään heidän luokseen niin sanottuun Salomon pylväikköön. Tämän nähdessään Pietari alkoi puhua kansalle: ”Israelilaiset, miksi te tuijotatte meitä, aivan kuin me omalla voimallamme tai hurskaudellamme olisimme saaneet tämän miehen kävelemään? Ei – Abrahamin, Iisakin ja Jaakobin Jumala, meidän isiemme Jumala, on korottanut kirkkauteen palvelijansa Jeesuksen, hänet, jonka te luovutitte tuomittavaksi ja kielsitte Pilatuksen edessä, vaikka Pilatus oli päättänyt vapauttaa hänet. Hänet te kielsitte, pyhän ja vanhurskaan, ja pyysitte vapaaksi murhamiehen. Te surmasitte elämän ruhtinaan! Mutta Jumala herätti hänet kuolleista: me olemme sen todistajia. Jeesuksen nimi ja usko siihen antoi voimaa tälle miehelle, jonka te näette ja tunnette. Usko, jonka Jeesus antaa, on tehnyt tästä miehestä terveen, niin kuin te kaikki näette.”

Nykysuomennoksen mukaan teksti alkaisi: ”Mies pysytteli”. Kysymyksessä on mies, mutta nykyinen suomennos ei ole uskollinen alkuperäistekstille. 1700 -luvun käännös kertoo: ”tämä saattamaton, joka parannettu oli”. Jotta tämän päivän epistola tulisi ymmärretyksi, olen muuttanut sen tähän muotoon. Teksti on käännetty eri kielille hieman eri tavoin. Osassa on ”mies”, osassa ”parantunut rampa”.

Sitten tekstissä on todennäköisesti Luukkaan tekemä virhe. Luukas ei ollut juutalainen vaan kreikkalainen. Me emme tiedä, kuinka hyvin hän tunsi Jerusalemin temppelin. Jos parantaminen tapahtui Kauniilla portilla, niin se on jo temppelialueella. Salomonin pylväskäytävä, jonka Luukas tässä mainitsee, on varsinaisen temppelialueen ulkopuolella. Kreikkalaisessa ajattelussa varsinaisen temppelin lähellä olevaa, esimerkiksi pylväin rajoitettua aluetta, voidaan pitää ”pyhänä alueena”.

Pietarin pitämä saarna temppelissä tai Salomonin pylväskäytävässä on jatkoa ja täydentää hänen saarnaansa Pyhän Hengen vuodattamisen jälkeen. Kuulijat ovat israelilaisia. He ovat hämmästyneet sairaan parantumisesta.

Ensin Pietari toteaa, että apostolit eivät ole omalla voimallaan mitään tehneet. Hän kertoo, kuka Jeesus on. Hän toteaa, että ”Abrahamin, Iisakin ja Jaakobin Jumala... on korottanut kirkkauteen palvelijansa Jeesuksen.” Tässä Pietari osoittaa, että kyse on Israelin Jumalasta, joka toimii. Hän ei

luovu kirjoitusten eli Vanhan testamentin opetuksesta, vaikka hän vaatiikin kansalta katumusta. Pietari aloittaa siitä, että Jeesus on korotettu kirkkauteen. Tässä yhteydessä oleva sana ”palvelijansa” palauttaa mieleemme profeetta Jesajan ”kärsivän Herran palvelijan” (Jes. 52: 13 - 15). Tämän jälkeen Pietari puhuu Jeesuksen kärsimyksestä.

Pietari toteaa israelilaisten kieltäneen ”pyhän ja vanhurskaan”. Nämä sanat kuvaavat Messiasta. Käyttämällä näitä sanoja Pietari tehostaa opetustaan osoittaen eron Jumalan ja israelilaisten toiminnassa. Viimeksi mainitut pyysivät Pilatusta vapauttamaan murhamiehen, Barabbaan (Luuk. 23: 18 - 19) .

”Te surmasitte elämän ruhtinaan!” Sana ruhtinas voitaisiin suomentaa myös sanoilla alkuunpanija, perustaja tai alkaja. Siis elämän perustaja oli tuhottu. Jumala on elämän lähde ja Jeesuksen kautta me pääsemme yhteyteen Jumalan, se on, elämän kanssa. Tämän mahdollisuuden israelilaiset yrittivät tuhota. ”Mutta Jumala herätti hänet kuolleista.” Tässä lauseessa on kaksi asiaa. Ensin ylösnousemus, joka muuttaa kaiken. Toiseksi se, että Jeesus Kristus ei itse herättänyt itseään kuolleista. Jos näin olisi ollut, niin Jeesuksen uhrikuolema olisi ollut näennäinen. Se ei ollut näennäinen, vaan todellinen uhri, sillä Hänet herätti kuolleista Jumala Isä.

Tekstissä korostuu myös Jeesuksen nimi ja usko tähän nimeen. Pietari oli aikaisemmin sanonut rammalle: ”Jeesuksen Kristuksen, Nasaretilaisen, nimessä: nouse ja kävele” (Ap.t. 3: 6). Nimen merkitys korostuu myös muualla Apostolien tekojen kirjassa (kts. 2: 21, 38; 4: 7 – 12, 17, 18, 30; 10: 43; 19: 13).

”Usko, jonka Jeesus antaa, on tehnyt tästä miehestä terveen.” Ylösnoussut Kristus on toimija, joka paransi sairaan. Pietari toteaa, että läsnäolijat ovat tämän parantumisen todistajia.

Päivän evankeliumi

(Joh. 3: 22 – 33)

”Siihen aikaan Jeesus lähti opetuslapsineen Juudeaan. Hän viipyi siellä heidän kanssaan jonkin aikaa ja kastoi ihmisiä. Myös Johannes kastoi edelleen: hän oli Aionissa, Salimin lähellä, missä oli runsaasti vettä, ja ihmisiä tuli sinne kastettavaksi. Johannes ei näet vielä ollut joutunut vankilaan. Kerran Johanneksen opetuslapset kiistelivät erään juutalaisen kanssa puhdistautumisesta. Opetuslapset menivät Johanneksen luo ja sanoivat: ”Rabbi, nyt on ruvennut kastamaan myös se mies, joka oli kanssasi Jordanin toisella puolen ja josta annoit hyvän todistuksen. Kaikki menevät hänen luokseen.” Johannes vastasi: ”Kukaan ei voi ottaa mitään, ellei sitä anneta hänelle taivaasta. Te voitte itse todistaa, että minä sanoin: ’En minä ole Messias. Minut on lähetetty kulkemaan hänen edellään.’ Sulhanen on se, jolla on morsian.

Mutta sulhasen ystävä seisoo hänen vieressään ja kuuntelee, mitä hän puhuu, ja iloitsee suuresti sulhasta kuunnellessaan. Niin iloitsen minäkin, ja iloni on nyt täydellinen. Hänen on tultava suuremmaksi, minun pienemmäksi.” Hän, joka tulee ylhäältä, on kaikkien yläpuolella. Joka on maasta, on maan tomua ja puhuu tämän maailman asioista. Hän, joka tulee taivaasta, todistaa siitä, mitä on nähnyt ja kuullut, mutta kukaan ei ota vastaan hänen todistustaan. Joka ottaa hänen todistuksensa vastaan, tunnustaa, että Jumala puhuu totta.”

Tätä edeltävässä tekstissä Jeesus oli Jerusalemissa. Nyt Hän evankeliumin mukaan siirtyi Juudeaan. Teksti antaa ymmärtää, että Jeesus, ehkä Johannes Kastajan innoittamana, kastoi ihmisiä. Hieman myöhemmin Johannes (4:2) korjaa tietoa, Jeesus ei itse kastanut, vaan Hänen opetuslapsensa kastivat. Kyseessä ei ole kristillinen kaste, vaan samanlainen parannuskaste, kuin Johannes Kastajalla. Tarkoituksena oli johdattaa ihmisiä Jeesuksen yhteyteen.

Johanneksen evankeliumin mukaan Johannes Kastaja toimi tuolloin Ainonissa, Salimin lähellä. Tekstissä on maininta: ”missä oli runsaasti vettä”. Paikan sijainnista on olemassa erilaisia mielipiteitä. Todennäköisesti se sijaitsee Gennesaretin ja Kuolleen meren puolivälissä lähellä Jordanin jokea. Alueelta löytyy useita lähteitä, mikä voi viitata ”runsaaseen veteen”.

Tekstissä mainitaan Johanneksen opetuslasten kiistelevän ”erään juutalaisen kanssa puhdistautumisesta”. Sen enempää kiistasta ei kerrota. Se voi liittyä useisiin eri asioihin. Ensinnäkin voi olla kyseessä se, mikä merkitys on juulalaisten seremoniallisilla puhdistautumismenoilla. Toiseksi siinä on voitu keskustella Johanneksen suorittaman kasteen merkityksestä. Kolmanneksi keskustelussa on voitu miettiä mahdollista eroa Johanneksen kasteen ja Jeesuksen opetuslasten suorittaman kasteen välillä eroa. Kertomuksen jatkuessa huomio kiinnittyy Jeesuksen ja Johanneksen työn menestykseen.

Johannes selittää opetuslapsilleen tilannetta vertauksen avulla. Jeesus on sulhanen ja Johannes on ”bestman”, sulhasen ystävä, joka tukee ja auttaa sulhasta. Morsiamena on kirkko. Johanneksen mukaan sulhasen ystävä ei voi muuta kuin riemuita sulhasen juhlassa. Johannes näkee tehtävänsä hyvin selvästi. Hän on todistaja sulhasen ja morsiamen, Jeesuksen ja Kirkon ”vihkimisessä”. Ylhäältä tuleva tulee taivaasta ja todistaa taivaasta. Evankelista Johanneksen mielessä on voinut olla vähän aikaisemmin kirjoittamansa sanat: ”Kukaan ei ole noussut taivaaseen, paitsi hän, joka on taivaasta tänne tullut: Ihmisen Poika” (3:13).

Johannes näkee, miten hänen tehtävänsä on vähitellen päättymässä toteamalla: ”Hänen on tultava suuremmaksi, mutta minun pienemmäksi.” Johannes myös kiinnittää huomiota itsensä ja Jeesuksen väliseen eroon: ”Hän, joka tulee ylhäältä, on kaikkien yläpuolella. Joka on maasta, on maan tomua ja

puhuu tämän maailman asioista. Hän, joka tulee taivaasta, todistaa siitä, mitä on nähnyt ja kuullut.” Johannes on maasta ja puhuu tämän maailman asioista. Jeesus on taivaasta ja puhuu siitä, mitä on nähnyt ja kuullut. Tietenkin Johannes puhui taivaallisista asioista, mutta sillä tavoin, kuin ihminen tai profeetta voi puhua, ei niin kuin Jumalan Poika.

”Kukaan ei ota vastaan hänen todistustaan” toistaa Johanneksen evankeliumin alkua: ”Hän tuli omaan maailmaansa, mutta hänen omansa eivät ottaneet häntä vastaan.” (1: 11). Jeesuksen torjuminen on Jumalan torjumista. Se, joka torjuu Jumalan, torjuu myös Pyhän Hengen armolahjan, sillä Jumala on Hengen lahjan lähde. Evankeliumeissa toistuu jatkuvasti tämä teema, vastaanotetaanko Jeesus ja Hänen opetuksensa vai torjutaanko se. Sama koskee meitä, miten me suhtaudumme, kun kuulemme tai luemme Jumalan sanaa.